beslijdenis, voor ons is afgeschaft en vervangen is door het sacrament van den doop, maar het verbond zelf ondergaat een verandering. Het was onder het Oude Testament met Israel als *volk* opgericht, met de vleeschelijke nakomelingen van Abraham, en dit verbond met Israel is verbroken, nadat Israel den Christus Gods verworpen had. In plaats van het vleeschelijke Israel treedt nu het geestelijke Israel, in plaats van het Jodendom de Kerk van Christus, die het ware Israel is. Te beweren, dat de Joden nog altoos in het uitwendige genadeverbond staan, is dan ook in strijd met wat de Apostel in Gal. 5 ons leert, dat de dienstmaagd met haar zoon, d. w. z. Jerusalem dat dienstbaar was met hare kinderen, is uitgeworpen en haar plaats heeft moeten afstaan aan Jerusalem dat *boven* is, hetwelk is ons aller moeder. Niet de zoon die naar het vleesch uit de dienstmaagd (d. w. z. het aardsche Jerusalem) maar de zoon, die uit de vrije (het hemelsche Jerusalem) naar de beloftenis geboren is, is het ware zaad van Abraham. Deze overgang van de Israelitische bedeeling in de bedeeling der Christelijke Kerk, bracht daarom van zelf mede, dat ook de Israeliet, die besneden was, op volwassen leeftijd nog gedoopt moest worden. Zonder dat kon hij geen lid worden van de Christelijke Kerk; hij stond in dat opzicht volkomen met den heiden gelijk. Dat Johannes de Dooper en daarna Christus' discipelen niet alleen de volwassen heidenen, maar evenzeer de volwassen Israelieten gedoopt hebben, behoeft dan ook niet te bevreemden. Bij den overgang van de bedeeling kon dit niet anders. Christus zelf, na als *kindeke* besneden te zijn, d. w. z. in Israel te zijn opgenomen, heeft daarom *als volwassene* den doop moeten ontvangen, niet omdat die doop voor hem een doop der bekeering of van de afwassching der zonden was, wat bij hem, den Heilige natuurlijk ondenkbaar is, maar om aldus alle gerechtigheid te vervullen. Hij die het Hoofd en de Middelaar was van het betere verbond, de Koning in het Koninkrijk der hemelen, moest aldus zelf in dit nieuwe verbond worden opgenomen.

En evenmin betwisten we, dat de ernstige waarschuwingen, die Johannes de Dooper, Christus en de Apostelen tot de Joden in hun dagen hebben gericht om niet te betrouwen op hun afkomst uit Abraham en op de besnijdenis, een blijvende beteekenis hebben voor de Kerk van Christus. Nieuw waren deze waarschuwingen dan ook niet, want onder het Oude Verbond komen ze eveneens voor. Mozes had Israel al gewaarschuwd, dat de uitwendige besnijdenis niet voldoende is, want dat het voor God den Heere bovenal aankomt op de besnijdenis des harten (Deut. 10 : 26). Wanneer Israel, dat aan Gods verbond ontzonken is, toch roemen wil: Des Heeren tempel, des Heeren tempel, des Heeren tempel zijn wij«, dan komen de profeten onder Israel even ernstig het volk waarschuwen, dat deze vleeschelijke afkomst niets baat: »Zijt gijlieden Mij niet als de kinderen der Moren, o kinderen Israel, spreekt de Heere, en al heb Ik u uit Egypte opgevoerd, heb ik niet evenzeer de Philistijnen uit Kaphtor en de Syriers uit Kir opgevoerd?« (Amos 9 : 7). En als Israel, dat God niet dienen wil, God toch zijn Vader en Heere noemt, dan vraagt God de Heere het: »een zoon zal den vader eeren en een knecht zijnen heer; ben Ik dan een vader, waar is mijne eere, ben Ik een heer, waar is mijn vreeze?« (Maleachi 1 : 6). Het Genadeverbond loopt altoos gevaar door ons veruitwendigd te worden, en aldus een vorm te worden, waaraan het wezen ontbreekt. Daartegen is onder de Oude Bedeeling reeds telkens de roepstem der profeten uitgegaan. En dat bij Christus en de Apostelen dit nog sterker en krasser geschiedt, is alleen, omdat dit gevaar in hun dagen nog grooter was geworden, nu Israel uitwendig trouw was, en schijnbaar Gods verbond hield, maar in werkelijkheid van God was afgeweken en op het vleesch vertrouwde. Het gevaar, dat in een eenzijdige verbondsprediking ligt, is thans nog even groot als het dit eertijds voor Israel was. Wie er op betrouwt, dat hij uit geloovige ouders geboren is en als kind door den doop in de Kerk is ingelijfd, maar zonder dat er waarachtige godsvrucht in zijn hart is, misbruikt de verbondsleer, en moet daarom even ernstig gewaarschuwd worden als de Israelieten in Christus' dagen. Daarin ligt de blijvende beteekenis van deze uitspraken in het Nieuwe Testament, waarop men zich beroept. Ze bewijzen niet, dat de verbondsgenade en belofte voor onze kinderen niet gelden zouden en met de Nieuwe bedeeling zijn afgeschaft, maar ze waarschuwen ons tegen een onjuiste en verkeerde opvatting van deze belofte. Alle beloften Gods zijn alleen in Christus Jezus Ja en Amen, en wie Christus niet met een geloovig hart aanneemt, heeft daarom aan deze beloften geen deel. De doop mag het bad der wedergeboorte zijn, maar alleen wie uit den Geest wedergeboren is, gaat in in het Koninkrijk der hemelen. In de prediking mag dit element daarom nooit gemist worden; anders scheidt men, wat God in Zijn Woord vereenigd heeft.

Dr. H. H. K.

Leestafel.

1. Is. van der Linden, predikant te 's-Gravenhage. Het Heilige Land bezien bij het licht van Bijbel en Historie. Met twintig autotypen. J. H. Kok. — 1915 — Kampen.

Dr. W. J. Aalders, hoogleeraar aan de Rijks-Universiteit te Groningen. In het land der belofte. Reisindrukken van Palestina. MCMXV — Utrecht — G. J. A. Ruijs.

Met deze twee beschrijvingen van wat zij op hun reis door Palestina zagen, hebben de beide christelijke auteurs de reeds zoo rijke populaire en stichtelijke litteratuur over dat land ten onzent weer vermeerderd en naar het mij dunkt ook verrijkt.

De eerste, het boek van den Haagschen prediker, dat van diens karakteristieken kop een goed portret heeft, wil een werk zijn in den geest en daarbij een voltooiing van wat nu wijlen mijn vriend Ds. Lion Cachet bood nu zijn Het Land mijner Vaderen. Ds. v. d. Linden zegt daarvan, dat hem daarin vooral aantrok de kennelijke opzet, die er uit bleek, het land te bezien in het licht der historie. Doch het geeft, voegt hij er terecht aan toe, niet veel meer dan »van Jaffa naar Jeruzalem«.

»In zijn lijn«, zoo zegt hij dan verder, „wenschte ik het een en ander te schrijven over het Heilige Land, in de meening dat een blik zoowel op het verleden als het heden niet slechts velen aangenaam, maar ook nuttig kan zijn«.

Men vindt in dit boek een twintigtal, niet uit andere werken overgenomen, maar oorspronkelijke foto's.

Het is verdeeld in 30 hoofdstukken.

Naar het Heilige land (I); Geen bedevaart naar het Heilige Land (II); Het Heilige Land en zijne tegenwoordige bewoners (III); Het Heilige Land en de Joden (IV en V); Aankomst te Haifa. — De Karmel (VI); Van Haifa naar Nazareth (VII); Nazareth (VIII); Van Nazareth naar de Zee van Tiberias met Thabor-Kana-de Berg der Zaligspreking (IX); De Zee van Tiberias en haar omgeving (X en XI); In de deelen van Tyrus en Sidon en in die van Caesarea Philippi (XII); De Hermon en het Libanongebergte (XIII); Van Tiberias naar Jerusalem (XIV); De route via Haifa—Jaffa naar Jerusalem (XV).

Volgen tien hoofdstukken over Jeruzalem en wel over Jeruzalem zelf (XVI); Uit J's verleden (XVII), J's terra incognita (XVIII), J's tempelberg (XIX), J. en de Olijfberg (XX), J's omgeving (XXI en XXII), J. en de Kunst (XXII), J. en de Zending (XXIII) en van J. naar Jericho (XXV).

De laatste vijf hoofdstukken: Jericho en de Quarantania (XXVI); de Jordaan en de Doode Zee (XXVII); Aan gene zijde der Jordaan (XXVIII); Van Jerusalem naar Bethlehem en Hebron (XXIX) en Van Jerusalem naar Jaffa. Afscheid van het Heilige Land (XXX).

Een zeer instructieve »Toelichting bij de Platen« besluit dit, gelijk van een zoo goed stilist als Ds. v. d. Linde niet anders te verwachten is, fraai geschreven werk.

Niet minder gunstig is mijn indruk van het werk van den Groninger hoogleeraar, wiens reisindrukken van eenigszins jonger datum zijn. »Dit boek«, zoo schrijft hij, »houdt verband met eene reis, die ik in de lente van 1913 deed. Ik schreef het reeds in de eerste helft van 1914, maar de uitgave werd vertraagd door het uitbreken van den oorlog, die ook voor het Oosten, waartoe Palestina behoort, van zoo onmetelijke gevolgen kan worden."

Ook dit werk is met oorspronkelijke platen versierd, welke de auteur dankt aan opnamen van een reisgenoot.

Prof. Aalders verdeelde zijn boek in 12 hoofdstukken.

Zend mannen naar Joppe (I); Ziet wij gaan naar Jerusalem (II); Ziet gij deze groote gebouwen (III); Zij kwamen in eene plaats, welker naam was Gethsemané (IV); Er was in die plaats, waar Hij gekruisigd was, een hof (V); Laat ons dan heengaan naar Bethlehem (VI); Een zeker mensch kwam af van Jerusalem naar Jericho (VIII); Waar Johannes was doopende (IX); Als Thabor onder de bergen en als Karmel bij de Zee (X); Hij ging met hen af en kwam te Nazareth (XI) en Wandelende bij de Galileesche Zee (XII).

Men ziet uit de, aan bekende Bijbelwoorden ontleende titels dezer hoofdstukken, dat de opzet van dit werk een andere is dan die van het vorige. Toch is het daarom niet minder lezenswaardig.

Uit beide werken spreekt ons toe één zelfde echt' christelijke zin. Een zin, dien Prof. Aalders ons vertolkt in deze woorden: „Hetzij wij tehuis uit den Bijbel, die voor ons ligt, den tekst der gewijde geschiedenis lezen, of de kleurige illustratie er van rondom ons zien aan het Galileesche meer of op den tempelberg — het een en het ander laat ons onvoldaan, tenzij het door tekst en illustratie het heimwee in ons wekt naar een beter doel, het hemelsche vaderland, waarnaar het hart van alle vromen uitgaat".

2. L. C. Schuller tot Peursum, predikant bij de Nederl. Herv. Gemeente te Amsterdam. In de Zuiderkerk. L. J. Veen, Uitgever, Amsterdam.

Dit boekje met, tegenover het titelblad, het welgelijkend portret van Ds. Schuller tot Peursum is een bundeltje van negen preeken door hem gehouden in de Zuiderkerk te Amsterdam.

De prediker, die daar op den Zondagmorgen optreedt, heeft een eigenaardig gehoor want het is de Kinderkerk of, gelijk het officieel heet, de Bruit voor jongelieden. „Een gehoor, waarvan de jongsten nog geen tien en de oudsten twintig zijn," zooals Ds. Schuller in zijn Voorbericht meedeelt.

Van een oordeel omtrent het instituut der „Kinderkerk" zal ik mij hier onthouden. Als ik bij ons Gereformeerden, die, voor zoover ik weet, er geen „Kinderkerk" op na houden, kinderen ook jongere dan tien jaar in de kerk zie zitten, dan word ik soms wel eens herinnerd aan de vergelijking, die een onzer voormannen eens maakte tusschen het moeten luisteren van ons groote menschen naar een Chineesche toespraak met eenige bekende klanken er in en het moeten luisteren van zulke jonge kinderen naar een Hollandsche preek.

En ja, dan denk ik: „er is toch wel wat voor 'n kinderkerk".

Maar, ik heb ook veel gehoord van wat er al zoo tegen is.

Dan hoe dit zij, ik ben het goed eens met Ds. Schuller, dat een gehoor zooals hij in de Zuiderkerk had, »bijzondere eischen stelde."

„Bijzondere eischen van duidelijkheid, afwisseling en stichting."

De nadruk valt hier op dat „bijzondere," want zonder meer, zijn dat drie eischen, die elk gehoor aan een evangeliepredikant stelt, al is het ook dat hij er niet altijd aan beantwoordt.

Welnu, het wil mij voorkomen, dat deze prediker althans met de bloemlezing van negen uit de velen, die hij gedurende twintig jaren voor dat gehoor hetwelk hij bij de morgenbeurt in de Zuiderkerk had, aan die drie genoemde eischen beantwoord heeft.

Deze toespraken, die, door de omstandigheid dat er noch „verklaring" noch „toepassing" aan ontbreekt, toch wel twee der wezenlijke kenmerken van 'n „preek" hebben, zijn voor hoorders van nog geen tien tot twintig jaren, metterdaad doordat zelfs het meest abstracte er concreet in gemaakt is, duidelijk; doordat zij hoogen ernst aan humor van goede soort, en boeiend vertellen aan hartelijk raadgeven paren, afwisselend; en doordat zij opbouwend zijn in kennis van en vertrouwen op het Evangelie stichtend.

Uit dit bundeltje is daarom ook voor predikers, die het niet goed weten hoe zij het moeten aanleggen om zoo te preeken, dat ook kinderen en jongelieden er ten minste wat aan hebben, en voor hen het gehoorde woord dus niet van het begin tot het eind „als Chineesch met een paar bekende klanken" is, nog wel iets te leeren.

Ik kan met name die categorie van predikers aanraden het zich aan te schaffen. En als zij, met dit voorbeeld voor oogen, zich in hun prediking zoo nu en dan eens speciaal richten tot de jongeren en jongsten kunnen zij zeker zijn van, althans in die oogenblikken, bij dat deel van hun gehoor een luisterend oor te vinden.

In een, overigens waardeerende recensie van deze negen preeken voor oudere en jongere kinderen las ik zoo iets als een verwijt van gemis aan scherpe belijning.

Bedoeld zal wel wezen scherpe leerstellige belijning.

Nu meen ook ik, dat, gelijk achter het geschilderde of gesculpteerde menschen-beeld belijning van het beendergestel behoort te zitten, zoo ook leerstellige belijning achter een preek.

Het gemis echter van scherpte dezer belijning aan preeken, van de soort waartoe deze negen willen gerekend, tot een verwijt te maken, dunkt mij, op grond van een wettige deductie uit wat Paulus in het begin van I Corinthe, over dat „als tot jonge kinderen" schrijft, niet geheel billijk.

3. Menigerlei Genade. Wekelijksche Leerredenen onder redactie van Prof. Dr. P. A. E. Sillevis Smitt en Dr. B. Wielenga met medewerking van vele gereformeerde predikanten. J. H. Kok — 1916 — Kampen.

Van deze periodiek is, met de leerrede voor 27 April jl. de Zesde Jaargang begonnen. Zij blijkt daarmee onder ons gereformeerde volk zich een vaste plaats te hebben veroverd. Wanneer de twee redacteuren in hun Voorwoord bij dezen Zesden Jaargang zoo zonder meer zeggen: „Het aantal vacante kerken is in den laatsten tijd meer toegenomen dan verminderd", dan is dat, zelfs voor een nog niet eens buitengewoon goed verstaander al voldoende. En wie, uit eigen ervaring, het leven van ons gereformeerde volk kent, zal het hun van harte toestemmen, wanneer zij op dat maar halve woord het alles zeggende laten volgen: „In menige stille woning is de wekelijksche predikatie een welkome gast, die oude en nieuwe dingen breugt".

De jaargang opent met een preek van Dr. Smitt, onzen homileet van professie, over Heft gij Mij lief? uit Joh. 21 : 15—17. Een preek waaraan zeker scherpte van dogmatische belijning niet kan ontzegd, maar waarin, zooals deze prediker dat zoo uitnemend verstaat, óók voor het hart valt te genieten en die ook voor het dienen van God in het leven stuur geeft.

G.

Officieele Berichten.

Vereeniging voor Hooger Onderwijs op Gereformeerden grondslag.

De jaarvergadering dezer Vereeniging is bepaald op Donderdag 6 Juli te Rotterdam en zal 's avonds te voren worden voorafgegaan door een gebedsuur in de Zuiderkerk (Westzeedijk) te Rotterdam, waarin als voorganger zal optreden Dr. K. Dijk, van Rijswijk.

De vergadering zal aanvangen te 10 uur. Als voorzitter is benoemd Prof. Dr. C. v. Gelderen. Behalve de gewone werkzaamheden zal Dr. H. Bavinck een onderwerp, de Vereeniging betreffende, inleiden. In de meeting die te twee uur gehouden zal worden, zal Prof. Dr. W. Geesink eenige stellingen toelichten voor het debat.

Te 5 uur wordt een gemeenschappelijke maaltijd gehouden.

De wetenschappelijke samenkomst op Woensdag 5 Juli vangt aan te 10 uur. In de morgenvergadering zal worden gerefereerd door Dr. G. Chr. Aalders over: „Iets over bronnenscheiding in den Pentateuch", en 's middags te 2 uur door Prof. Mr. P. A. Diepenhorst over: „Het kapitalisme".

Aan deze wetenschappelijke samenkomst kunnen alleen deelnemen zij die hunne opleiding genoten of nog genieten aan eene inrichting voor Hooger Onderwijs, en art. 2 van de statuten der Vereeniging onderteekenen.

Referaten en toegangskaarten worden door het bureel verstrekt.

Behalve de samenkomst tot gebed, worden alle vergaderingen gehouden in de Rotterdamsche Diergaarde.

L. S.

De Raad der Gereformeerde Kerk van 's Gravenhage brengt ter kennis van de Kerken, dat de bevestiging en de intrede van den beroepen missionairen Dienaar des Woords voor de Zending onder de Joden, den Welceerw. Heer J. van Nes, zijn bepaald op Woensdag 17 Mei a. s., 's avonds halfacht, in de OosterKerk, Z. O. Buitensingel 232a. Hij noodigt de Gereformeerde Kerken uit zich daarbij te laten vertegenwoordigen, en Zondag a. s. deze zaak in den gebede te willen gedenken.

Namens den Kerkeraad vnd.,
M. Schuurman, *h.t. Praeses.*
P. Popma, *Scriba.*

's-Gravenhage, 9 Mei 1916.

Buitenland.

Duitschland. De Gemeenschaften en Liberale predikanten.

In een conferentie van den Broederraad der oud-pietistische gemeenschappen in Württemburg werd de vraag besproken, hoe men handelen moet wanneer »liberale« predikanten in de prediking of in de catechisatie tegen duidelijke uitspraken van de H.Schrift of tegen enkele leerstukken der Evangelische belijdenis ingingen? Algemeen was men van oordeel, dat de leiders der gemeenschappen, vooral wanneer zij »Kirchengemeinderate« waren, dit niet onweersproken mochten laten. Zij moesten den predikanten of hulppredikanten onder vier oogen zeggen, dat de gemeente zich dit niet mocht laten welgevallen, en dat de predikant zich geroepen behoorde te achten, in overeenstemming met de belijdenis der Kerk te prediken. Het werd aanbevolen om, als men den predikant daarover wilde spreken, met zijn tweeën of drieën te gaan, om dan met ootmoed en bescheidenheid de bezwaren kenbaar te maken. Er konden voorbeelden genoemd worden, dat zulk een gesprek voor den predikant of zijn plaatsvervanger zeer gezegend geweest was. Men beseft dat het niet mogelijk was den predikanten een belijdenis op te dringen die de hunne niet is, maar wel kan men van hen verlangen, dat zij het geloof der gemeente eerbiedigen. Op de conferentie werd ook de noodzakelijkheid aangetoond, voor de kerk, hare dienaren en de inrichtingen waar de dienaren der kerk worden opgeleid, te bidden. »Geloovige predikanten moeten uit de geloovige gemeente geboren worden«. »Met de geloovige predikanten wilde men gaarne samenwerken; maar wanneer iemand ons het geloof zoekt te ontnemen, dien wederstaan wij of wij gaan hem uit den weg«, aldus werd op de conferentie verklaard.

Uit deze woorden kan men zien, wat het standpunt is, dat die Gemeinschaften innemen, welke met de landskerk niet willen breken.

Engeland. Veranderde kijk op de Oostersche kerk. Gevolgen van de antipathie tegen Duitschland.

In de *Christian World* heeft een artikel gestaan over de Oostersche kerken. Het is geschreven door een vroegeren correspondent van genoemd blad te Berlijn; de inhoud wordt in Christelijke bladen van Engeland sterk besproken. Volgens den schrijver zal het Christelijk Engeland, wanneer de oorlog voorbij is, zijn oogen moeten richten naar het Oosten, naar de Slavische volken. Het Evangelie is door den Teutoon (Duitschland) losgelaten; de slaaf zal voortaan de lichtdrager in het Oosten worden. Er zijn in Rusland en andere Slavische landen 160 millioen menschen die den paus van Rome niet als hun hoofd erkennen, waardoor een eigenaardig licht geworpen wordt op Roomsche aanmatiging. Van meer belang is de vraag, op welke manier kunnen de belijders van het Evangelie in het Westen toenadering toonen tot de Christenen in het Oosten? De meer verlichte geesten in de Oosterache kerken zijn veel nader bij de Evangelische waarheid dan menigeen vermoedt. De jongere geestelijkheid, zoo verzekert men, onderzoekt den Bijbel, en velen kennen het geloof dat in Christus Jezus is. »In Servie is het volk bijzonder open voor de invloeden van het Evangelie". Kennelijk is het Slavische volk bezig »zijne ziel te vinden", in hooger zin dan gewoonlijk met deze uitdrukking wordt bedoeld. Tot hiertoe hebben wij gedacht dat dit volk in de banden van het bijgeloof verstrikt was. Men kan nu de hoop koesteren dat betere tijden aanstaande zijn.

Wij geven deze beschouwingen zonder commentaar. Alleen willen wij er op wijzen, dat Duitschland de nachtmerrie voor de Engelschen, ook voor de Engelsche Christenen geworden is. Duitschland krijgt de schuld van de verachtering van de Engelsche kerken; voortaan zal daarom de blik gewend worden tot de Oostersche of Grieksch-orthodoxe kerk.

In verband hiermede wordt het in een Engelsch blad een evenement genoemd, dat de Russische Minister van Buitenlandsche Zaken Sazanof zich »zoo edel uitliet over de zedelijke gevolgen van den oorlog", terwijl men ook erkent, dat men nu het Russische volk met geheel andere oogen beziet dan twee jaren geleden. Sinds den oorlog in de Krim was men in Engeland ten opzichte van Rusland met vertrouwen vervuld; men hield het volk voor ruw en half-barbaarsch. Maar men ziet nu, hoezeer hierbij vergissing in het spel was. Wel heeft Rusland niet den duivel van zijn verleden afgeworpen; het heeft nog te leeren wat volledige Godsdienstige vrijheid beteekent. Maar de hoop wordt gekoesterd, dat het daartoe spoedig komen zal. Middelerwijl raden zij die Rusland willen Evangeliseeren, aan, de Russische toestanden te onderzoeken en te trachten het Russische volk te verstaan.

De Romaniseerende richting in de Anglicaansche kerk zoekt van de groote antipathie die in Engeland tegenover Duitschland heerscht, partij te trekken tot bevordering van haar streven. Het Duitsche Protestantisme is gebleken een »failure« te zijn; het beging de fout, in geestelijk opzicht ieder voor zich zelf te laten zorgen, zoo redeneert men in het kamp der Ritualisten. Het leerstuk van het algemeene priesterschap der gelooviger, dat door de Reformatie werd gepredikt, verwerpt men. De Reformatie kwam uit Duitschland, en uit dit feit zoekt men munt te slaan om de Protestantsche beginselen in discrediet te brengen en voor »sacerdotalism" den weg te banen.

GEMENGD NIEUWS

De Oorlog en de Studenten. Af en toe vindt men in de Duitsche bladen 'n opgave van het getal Studenten aan deze of gene Hoogeschool in verband met den oorlog. Deze opgave toonen, welk een storende invloed van den oorlog op de studie uitgaat, zegt de *Bazuin.*

In het Priester-seminairie te Karlsruhe zijn in gewone tijden 50 à 60 seminaristen en thans zijn er vier, zoodat het getal leerlingen en leeraars gelijk is. In Freiburg zijn van de 241 theologische studenten 192 in militairen dienst, zoodat er slechts 49 hun studie voortzetten.

Bij de Evangelische theologen is de verhouding nog ongunstiger, omdat zeer vele predikanten vrijwillig met het leger uitgetrokken zijn. In Baden wordt door kweekelingen van de Bazeler Zending eenige hulp geboden. Daar is de toekomst niet bemoedigend, omdat ook van de 162 theologische studenten van de Hoogeschool te Heidelberg 133 in den krijgsdienst zijn.

Van de Keizer Wilhelm Universiteit te Straatsburg vonden wij een opgave van het getal studenten der verschillende faculteiten, die uitgetrokken en gesneuveld zijn. Wij geven alleen het getal der theologen weer. In den zomer van 1914 waren daar in het geheel 1959 studenten en in dezen winter 1494. Hiervan waren 146 in de Roomsche Theol. Faculteit en 69 in de Evangelische.

In 't geheel waren volgens de laatste ambtelijke verlieslijst 81 studenten gevallen en onder deze 16 Evang. theologen en 2 Roomsche. Naar verhouding is het getal der gesneuvelden sedert het begin van den oorlog van de Universiteit van Straatsburg bij de Evangelische theologen het grootst, en wel 15 per honderd, terwijl dat der juristen 5, der filosophen 4, der medici nog geen 3 en bij de Roomsche theologen slechts 1 per honderd bedraagt.

De uitzichten van de Evangelische Kerk zijn dus verre van gunstig. Het gebrek aan predikanten zal in Elsas-Lotharingen groot worden.

De verkiezingen van kerkeraadsleden, die in Februari zouden plaats hebben, zijn uitgesteld, omdat zoovelen onder de wapenen zijn.

Winckel.

Voor Kinderen.

DE TEGENHANGER.

Scheiding.

V.

„Je bent een gemeene schoft", zoo barstte ik los. „Je durft mij van diefstal beschuldigen, en nu wil je mij nog omkoopen ook; jij, jij...." zoo riep ik met een stem vol woede. Te gelijk wierp ik mij op den verschrikten knaap, dien mijn plotselinge aanval zoo verraste dat hij mij niet meer ontwijken kon.

Wist ik dat ik het open mes in mijn hand hield? Begreep ik welke gevolgen mijn opgewondenheid hebben kon?

Ik kwam eerst weer tot bezinning, toen ik het blanke staal in den zonneschijn zag flikkeren, en te gelijk bespeurde hoe Harry's gezicht overstroomd was van bloed. Ik verschrikte geweldig. Zoo iets had ik zeker niet bedoeld. Vol van oprecht berouw en hartelijk leedwezen lei ik mijn arm om de schouder van den eenigszins bevenden jongen, en riep angstig: „O Harry vergeef het mij. Ik deed het werkelijk niet met opzet. Kom laat mijn moeder de wond uitwaschen. Het doet u toch geen pijn?"

Maar verachtelijk stiet hij mij van zich af, en zei koel: „Wie met een uitgetrokken mes een weerlooze aanvalt, doet dit niet zonder opzet. Gij hebt mij denkelijk een oog uitgestooten. Uit den weg!"

Met een geweldig trotsche houding keerde hij mij den rug toe en ging met wankelende schreden in huis, terwijl hij zijn zakdoek, waaronder de roode bloeddroppels te voorschijn kwamen, voor zijn gezicht hield. Hij zou, dat wist ik, liever gestorven zijn dan zich door mij te laten helpen. Maar nu week ook bij mij alle berouw en alle zachtheid van zoo even. Een oogenblik te voren kon ik hem vergeving vragen, hem vriendschap en toewijding beloven voor heel het leven. Nu keek ik hem na met sommeren blik en gebalde vuist.

Een uur later werd ik in de kamer van den heer Lehman geroepen. Streng als nog nooit te voren zag hij mij aan, en zeide met toornige stem:

„Ik heb al lang gemerkt, dat gij niet zoo vriendelijk en dienstvaardig zijt voor mijn neef als ik en ook hij van u verwachten konden. Nu houd ik er niet van genegenheid voor iemand te bevelen, wanneer die niet vrijwillig aangeboden wordt. Maar thans heeft uw ongegronde afkeer van mijn neef u gebracht tot een werkelijke mishandeling, die den armen jongen het licht zijner oogen had kunnen kosten. Aan zulke dingen dient paal en perk gesteld. Harry heeft u niet aangeklaagd. Ik het, zijn wond ziende vlak onder het rechteroog, den dokter halen, die dadelijk zag dat er een messteek was toegebracht. Eerst toen heeft Harry gezegd hoe het eigenlijk was toegegaan. Toch nam de goede jongen u daarbij nog in bescherming, en zei dat hij u te voren beleedigd had."

„Hij heeft mij van diefstal beschuldigd", riep ik met fonkelende oogen.

„Niet rechtstreeks en dan nog zoo verschoonend mogelijk. 't Was ook alleen de wensch om mij een genoegen te doen, door teruggeven van het mes, die Harry verleidde om zulke zeker onbezonnen woorden te spreken. Dat hadt gij moeten voelen, en volkomen onvergeeflijk vind ik dat gij zoo zijt opgetreden tegen een knaap die u nooit eenig kwaad heeft gedaan, ja nooit een hard woord tegen u gesproken heeft. Schaam u, Hendrik."

Ik sloeg de oogen neer. Het werd mij bang om het hart. Want ik begreep dat zij mij bij zich gehouden, haar eenig kind. Maar ik ging liever alleen en slechts op eigen kracht steunend, een verre en onzekere toekomst tegen.

Al meer verdwenen de torens van mijn geliefde vaderstad, de mij bekende oevers voor mijn blikken, terwijl ik op het dek stond. Te gelijk scheen alles wat mijn hart bemind, gehoopt en verlangd had in een grauwen, donkeren nevel te verzinken. 't Was niet uit lust dat ik naar zee ging en het onbekend verschiet zocht. 't Zou mijn trots en vreugd geweest zijn aan het groote handelshuis waar mijn voorouders als ondergeschikten gediend hadden, mijn krachten te wijden als een geacht en nuttig lid der firma. Ik had haar eer en aanzien willen vermeerderen en daarin ook mijn deel hebben. Thans bleef mij van alles wat ik reeds half in gedachten het mijne had genoemd niets over dan woeste, machtelooze haat tegen hem in wien ik den vijand van mijn geluk en de donkere schaduw van mijn leven zag.

BRIEFWISSELING.

M. van R. Gzn. te O. B. Uit enkele regels van een vers valt met zekerheid weinig af te leiden. Doch al ware dit ook niet zoo, toch komt komt ons het gezondene minder geschikt voor om hier behandeld te worden.

Hoogenbirk.

Ingezonden Stukken.

(Buiten verantwoordelijkheid van de Redactie).

Hoogeachte Redactie!

In het jongste nummer van uw Blad maakt U de opmerking, dat in onze groote steden kerken de maatregel is ingevoerd, dat aan gezinnen gelegenheid wordt gegeven om in de kerk bijeen